

Heribert Mühlen: *Der Heilige Geist als Person. In der Trinität, bei der Inkarnation und im Gnadenbund: Ich — Du — Wir.* Verlag Aschendorff, Münster 1963 (1967), 344 S. — *Una mystica persona. Die Kirche als das Mysterium der Identität des Heiligen Geistes in Christus und den Christen: Eine Person in vielen Personen.* Verlag Ferdinand Schöningh, München-Paderborn-Wien, 1967, 629 S.

A paderborni egyetem dogmatanárának e két vaskos kötete a legjelentősebb alkotás, amelyet korunk teológusai a Szentlélek-tanról közzétettek. Mühlen professzor igen jártas a szentírástudományban, és az exegetika legújabb eredményeit használja fel. De nemcsak exegeta, hanem egyben rendkívül éleselméjű, eredeti gondolkodó is, aki a szentírástudományból, a dogmatörténetből és a modern filozófia témáiból egy egységes összképet teremt.

Mühlen fenomenológikus alapon kimutatja, hogy a személy alapvető létformája az „én”, „te” és „mi” formájában való létezés. Ezek a fogalmak szolgáltatják számára a Szentháromság-tan alapvető kategóriáit: az Atya az isteni „én”, a Fiú a „te”, a Szentlélek pedig az isteni „mi”-személy: két személyben létező és azokat összekapcsoló egy-személy. Mühlen hangoztatja, hogy a „személy” fogalom nem azonos „közös nevezője” a három isteni személynek: egészen más és eredeti értelemben „személy” az Atya, a Fiú és a Szentlélek: a Szentháromságban a személyek közötti egység is meg különbözőség is a lehető legnagyobb. Leginkább áll ez a Szentlélekre, aki egészen különleges, egyedülálló értelemben „személy”.

Amint a Szentlélek a Szentháromságban két személyt összekapcsoló „mi-személy”, úgy az üdvösség rendjében is ő az az „egy”, aki sokakat egyggyé kovácsol. Jézust „Krisztusnak” (felkentnek) valljuk, de Jézust senki soha olajjal fel nem kenté: Jézus „kenete” a Szentlélek (Lk 4,18). Jézusnak ez a Szentlélek által történő Krisztussá kenetése (amely a megtestesülés pillanatában, logikusan a megtestesülést követő mozzanatként valósul meg) terjed ki az Egyházra. Az Egyház tehát nem egyszerűen „a megtestesülés folytatása”, hanem részesülés Jézus messiási-szentlelkes „felkenetésében”. Mint ahogy a Szentháromságban, úgy az üdvösségrendben is a Szentlélek „una persona in pluribus personis”, egy személy a sok személyben: bennünk lakozása az ő sajátos létmódjának megfelelő személyes kapcsolat. Az Egyház legmélyebb titka tehát a Krisztusban élő és a bennünk élő Szentlélek egyetlenségének misztériuma.

Mühlen Szentháromság-tana és kegyelemtana a görög egyházatyák, Szentviktori Richárd és a középkori ferences teológia meglátásait fejleszti tovább, és így lényegesen gazdagítja az eddig túlságosan ágostoni-tamási nyomdokokon járó nyugati latin Szentháromság- és kegyelemteológiát. Két könyve nem könnyű olvasmány, de bőségesen megéri a tanulmányozásukra fordított energiát.

Nemeshegyi Péter

Cardinal L. J. Suenens: *Une nouvelle Pentecôte? (Új Pünkösd?)* Desclée de Brouwer, 1974, 271 o.

Suenens bíboros könyve bestsellernek számít: alig egy év alatt 24 000 példányban került a könyvpiacra. Maga VI. Pál pápa is hivatkozott rá 1974. okt. 16-án, az általaános fogadáson mondott beszédében, amelyet lapunk mostani száma közöl. A belga bíborosprimás közvetlenül ismeri az 1967-ben elindult és egyre szélesebben gyűrűző (katolikus) karizmatikus mozgalmat. Könyvének célja az, hogy elhelyezze ezt a megújulást az Egyházban, megmutassa teológiai alapjait, és tisztázzon néhány alapvető kérdést. Erre annál inkább szükség van, mivel még mindig sok a zűrzavar „karizmatikus” körökben. Suenens, aki a Zsinat egyik kiemelkedő szereplője volt, megmutatja, hogy a karizmatikus megújulás gyakorlati megvalósulása a II. Vaticanum új ekkleziológiájának és megújódási programjának. Minden keresztény „karizmatikus” a keresztiségi és bérmálási kegyelem erejében: a Szentlélek nem kiváltságosok monopó-